

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra regionálního managementu a práva

Teze bakalářské práce

Vymáhání formou daňových a soudních exekucí

Vypracovala: Tereza Bartůňková

Vedoucí práce: JUDr. Rudolf Hrubý

České Budějovice 2023

Klíčová slova: judikát, exekuce, dluh, daň, povinný

Anotace: Problematika vymáhání formou daňových a soudních exekucí v sobě zahrnuje právní, daňové a soudní aspekty, které jsou vzájemně propojeny zákonem. V praxi se jedná o poměrně složitou a v České republice i častou záležitost, ačkoli se o ni běžně nemluví. Vždy je potřeba zvážit možnosti a aspekty, které jsou s problematikou spojené. Tato bakalářská práce může čtenářům sloužit, jako souhrnný náhled na problematiku s exekucemi, kde se čtenář i dozví rozdíly mezi daňovými a soudními exekucemi a jejich případné řešení, ale především doporučení, jak exekucím předejít.

Úvod a přehled literatury

Tématem mé bakalářské práce je Vymáhání formou soudních a daňových exekucí. Hlavní důvod, proč jsem si zvolila právě toto téma, spočívá v mém dlouhotrvajícím zájmu o oblast exekucí a významu dané problematiky v naší společnosti. Téma exekucí je pro širokou veřejnost v dnešní době stále aktuálnější a pochopení problematiky je tedy klíčové. Na pravidelných cestách hromadnou dopravou jsem již několikrát zaznamenala plakáty s nadpisem „Milostivé léto“ a je fascinující, kolik lidí si denně sice daného plakátu všimne, zároveň má ale spousta lidí jen malé povědomí o tom, co skutečně znamená a jaký má dopad na jejich život, k čemu v našem státě pomáhá a jakým způsobem nám může změnit život, když se dostaneme do situace, která je nám zcela neznámá.

Klíčová slova mého tématu jako je vymáhání, soud, exekutor, dluh, daně či právě samotné exekuce, které se nachází přímo v názvu mé bakalářské práce. Pochopitelně i celá řada dalších slov, jež se nenachází v běžném slovníku každého z nás, ale zároveň jsou to slova, která se nějakým způsobem každého z nás dotýkají. Skrývá se v těchto slovech mnoho terminologie, kterou vysvětluji ve své bakalářské práci.

V dnešní době je výrazně zvýšené riziko dostat se do exekuce. Na základě mého mínění tomu částečně napomohla i pandemie, která české občany omezila na příjmu a tím pádem se snadněji zadlužili. Mnoho lidí situaci neřeší a nechají vše zajít do extrému, který ne vždy skončí šťastně, ale ráda bych v této práci ukázala, jaké jsou možnosti řešení, když má dlužník zájem problém řešit. Zároveň zde chci poukázat na jednoduchost a problém systému v České republice, jelikož se do exekuce člověk dostane i zcela nevědomky, přičemž k této situaci se v bakalářské práci budu věnovat až na konci, v podobě vlastního pozorování.

Bakalářská práce se skládá celkem ze dvou hlavních částí, z teoretické a praktické části. Teoretická část se zabývá právním rozбором na základě prostudované odborné literatury a příslušných právních předpisů. Vymezuje a vysvětluje terminologii, sloužící k pochopení a prohloubení našich znalostí v této problematice. Tato část práce je primárně zaměřena na vysvětlení exekuce jako takové. Soustředím se v práci na důkladné popsání celého procesu, od úplného začátku po konec procesu. Ráda bych upozornila i na rizika a negativní dopady, které mohou v souvislosti s nedostatečným zájmem o řešení daného problému ze strany dlužníka nastat.

Praktická část se zaměřuje na situaci, jakým způsobem se zejména mladí lidé mohou do exekucí dostat. Formou dotazníku, který byl publikován přes webový odkaz, jsem získala plnohodnotné odpovědi od celkem 176 respondentů. Na základě prostudované odborné literatury, ale především mého výzkumu, jsem navrhla doporučení, která by mohla směřovat ke zlepšení aktuální situace v této problematice.

V bakalářské práci jsem nejvíce čerpala ze zákonů, které se týkají dané problematiky. Jmenovitě se jedná o zákon:

Zákon č. 280/2009 Sb., Daňový řád

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů

Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád

Daňový řád: komentář. (2011). Wolters Kluwer Česká republika.

Zákon o postupech při výkonu exekuční a další činnosti: vyhláška Ministerstva vnitra, 2001

Metodika

V této práci jsem se rozhodla sběr dat realizovat formou kvantitativního šetření. Kvantitativní šetření tvoří značnou část mé práce, protože na dotazníkové šetření byl navázán řízený rozhovor s osobou, která pracuje v jedné nejmenované velké stavební společnosti a zabývá se nábořem lidí. Dotazník byl vytvořen prostřednictvím platformy Vyplň to. Na této platformě je potřeba k publikování dotazníku schválení autora, kterým je pan Ing. Marek Demčák. Po jeho schválení mého dotazníku byl vytvořen link, který mohl být sdílen dál. Podstata a důvod mé volby při rozhodování, byla výhoda publikace z jeho strany. Díky jeho webovým stránkám, jsem získala i respondenty, kteří spadají do vyšší věkové kategorie. Takové respondenty jsem ve své práci potřebovala, abych při zpracovávání dat mohla vytvořit plnohodnotný závěr. Link, který mi byl bezplatně poskytnut jsem publikovala dál a využila jsem takzvanou metodu sněhové koule. Tato metoda je velmi známá a často používaná, ačkoli kolikrát zcela nevědomky. Spočívá její podstata v jednoduchosti, což znamená, že každý, kdo link obdržel, po vyplnění poslal dál mezi své okolí. Díky této metodě jsem získala celkem 176 relevantních odpovědí od dotázaných respondentů.

Jak jsem již výše zmiňovala, jako následující zdroj informací jsem využila možnosti řízeného rozhovoru. Pro rozhovor jsem oslovila více osob, z toho důvodu, abych měla širší rozhled a mohla vybrat osobu, pro mou práci nejzajímavější. Musela jsem volit s jistou taktikou, aby se náš rozhovor týkal tématu této práce a zároveň spadal do oblasti ekonomie. Za účelem úspory času jsem své předpřipravené otázky osobě poslala předem, protože odpovědi potřebovaly jistou přípravu, aby tento rozhovor byl pro mou práci přínosný. Jádrem rozhovoru se soustředí na zaměstnávání osob, kteří mají aktuálně exekuci. Zajímalo mě, zda je osoba v exekuci pro zaměstnavatele z hlediska vyplácení mezd nějakým způsobem rozdílná, také jsem se ptala, jakým způsobem účetní mzdy zpracovává a vyplácí. Pochopitelně čisto teorii, kterou jsem si prostudovala a věnuji těmto zajímavostem kapitoly v části teoretické, ale praxe je jiná. Co se změní pro zaměstnavatele, když se zaměstnanec dostane do exekuce? A další jiné otázky tohoto typu byly položeny.

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je především stručně charakterizovat danou problematiku vymáhání, detailní rozbor daňových a soudních exekucí a dále vymezit a důkladně vysvětlit tyto pojmy a jaký je jejich význam v kontextu právního řádu, a to především s ohledem na praxi.

Jako další cíl této práce je přitáhnout pozornost mladší generace k této problematice. Pro mladou generaci je důležité se průběžně v oblasti finanční gramotnosti vzdělávat, aby měla důkladné porozumění ohledně daného tématu.

Výzkumné otázky

Bakalářská práce byla koncipována tak, aby bylo možné potvrdit či vyvrátit následující stanovené výzkumné otázky. Pro tuto práci jsem si položila tři výzkumné otázky, na které budu hledat odpověď v průběhu psaní této práce. Výzkumné otázky se vztahují k problematice této práce.

První výzkumná otázka je založena na věku a zajímá mě tedy, zda mladší lidé mají oproti lidem v důchodovém věku větší sklony k exekuci?

Druhá otázka se týká tématu, které se zabývá důvodem exekuce, tedy zda se lidé dostávají do exekuce v důsledku pozdního placení svých závazků?

Třetí otázka se vztahuje k informovanosti o problematice. Je propagace řešení exekuce dostatečná?

V samém závěru mé práce jsou obsaženy má doporučení a návrhy na změny, které byly navrženy na základě vlastního pozorování.

Výsledky, souhrn

Abych získala relevantní data ke zpracování mého dotazníku, dala jsem si za cíl minimálně sto odpovědí od respondentů. Celkem mi byl dotazník zodpovězen 176 respondenty. Z dotazníkového šetření jsem mohla zodpovědět výzkumné otázky, které byly pro tuto práci stanoveny. Zjistila jsem, že v České republice převládá exekuce a sklony k ní u osob v mladém produktivním věku. Také jsem získala odpověď i na další výzkumnou otázku, která vyplynula z dotazníkového šetření a to tedy, že nelze zcela jednoznačně říct, zda se lidé do exekucí dostávají svou nezodpovědností hradit své závazky řádně a včas. S tímto zjištěním souvisí i třetí výzkumná otázka, která byla zaměřena na neinformovanost. Mnoho z nás si neuvědomí důsledek toho, že zahodíme například pokutu za parkování nebo za jízdu na černo v městské hromadné dopravě. Tato malá částka, která nám byla udělena na místě příslušnou osobou se může v průběhu měsíců, ale i let vyšplhat na částku v hodnotách desetitisíců nebo i klidně stotisíců.

Problematika exekucí a jejich fungování v České republice je v posledních letech velmi diskutovaným tématem, ačkoli stále ne dostatečně řešené. V důsledku celosvětové hospodářské krize a nesprávnému nastavení zákonů v České republice docházelo k velkému nárůstu nově zahájených exekucí a i počtu osob. V posledních letech můžeme z grafu vyčíst, že dochází k přiměřenému poklesu, čemuž přispěla novela legislativy v podobě například spotřebitelských úvěrů nebo také akce pojmenována Milostivé léto.

Z řízeného rozhovoru, který jsem pro tento typ práce zvolila jako vhodný prostředek k získání dalších informací, které se v odborné literatuře nedozvím, jsem se dozvěděla, že zaměstnávání osob s exekucemi není nijak výhodné pro zaměstnavatele. Je tomu právě naopak. Zaměstnavatel musí vynaložit úsilí ale také finanční prostředky, z kterých jsou hrazeny mzdy osobám, jež vyplácí zaměstnance. Lidé kteří vypočítávají mzdy, zjišťují informace o dlužníkovi a komunikují s exekutory, mají touto situací způsobenou práci navíc a zaměstnavatel tedy musí tyto osoby náležitě finančně odměnit.

Na základě vlastního pozorování, které bylo jednou z metod, užitý v této práci, jsem vyzorovala, že zaměstnanec v exekuci, který má větší počet dětí, má také větší životní minimum. Také takové osobě jdou ku prospěchu zaměstnanecké benefity ve formě poukázek, služebního vozu, služebního telefonu a jiné.

Také během vypracovávání této práce a prohlubování znalostí v problematice, jsem zjistila i jisté mezery v legislativě. Nejvíce mě zaujala mezera, která se týká práv a ochrany věřitele. V případě, že se dlužník rozhodne podat insolvenční návrh sám na sebe, protože má to právo, jestliže splňuje dvě podmínky ze tří. Jednou z podmínek je, že osoba musí mít minimálně dva věřitele, také být minimálně třicet dnů po splatnosti, a tedy jako poslední z podmínek je, že osoba není objektivně schopna splácet svůj dluh. Je potřeba klást důraz na slovo objektivně, protože zde může dojít k mystifikaci. Pojem objektivně v právním odvětví znamená, že věc nelze, nikoli že se dlužníkovi nechce.

Podání návrhu na insolvenční návrh, aby z té situace dlužník vyšel, co nejlépe je trochu věda. Smyslem podání insolvenčního návrhu je načasovat to tak, aby se věřitelé nestihli ve dvou měsíční lhůtě přihlásit, protože kdo se přihlásit nestihne, pohledávka automaticky zanikne. Doporučuje se podávat návrh na insolvenční návrh v polovině listopadu, protože k soudu se to dostane zhruba na začátku prosince a věřitelé mají během Vánoc menší obezřetnost. Pokud je dlužníkem celá společnost, existuje i zde prostor pro řešení problému netaktní cestou. Insolvenční je tedy možnost, jak zařadit dlužníka zpátky do společnosti.

Závěr

V úvodu práce jsem zmiňovala pár základních slovíček, která se budou objevovat v celé bakalářské práci a vlastně na těchto slovech byla má práce postavena. Jmenovitě se jedná o slova vymáhání, exekutor, daň, povinný, dluh či právě exekuce, která je v samotném názvu práce. Právě tato slova, jsem se snažila v první části práce, která byla věnována teorii a literární rešerši, vysvětlit. Na této terminologii závisí mnoho dalších dělení, tím teď například myslím exekuce daňová či soudní. Také jsem během vypracovávání této práce našla skuliny v terminologii, jež dává dlužníkům větší prostor při řešení své situace.

Vyhradila jsem si pochopitelně i cíle práce, které byly naplněny. Jako primárním cíl práce jsem měla, abych stručně charakterizovala problematiku, kterou jsem si pro bakalářskou práci vybrala, také detailní rozbor daňových a soudních exekucí a vysvětlila jsem terminologii, která s problematikou úzce souvisí v kontextu právního řádu.

Problematika, kterou jsem si pro tuto práci vybrala je velmi aktuální, především po pandemii, která se v České republice v tomto odvětví velmi promítla. V době pandemie nebyla zahájena žádná exekuční řízení, a to z důvodu, že to nebylo aktuálním tématem. V této problematice je mnoho skulin v zákoně, které jsou ku prospěchu dlužníka.

Seznam literatury použité v tezích

Plný seznam použité literatury je uvedený v textu bakalářské práce.

Další bibliografické údaje

Type of thesis: bachelor

Author: Tereza Bartůňková

Academic Year: 2022/2023

Department: Management of Commerce, Faculty of Economics, University of South Bohemia in Ceske Budejovice, Czech Republic

Thesis supervisor: JUDr. Rudolf Hrubý

Number of pages: 9

Language of thesis: CZ/ENG

Title of Thesis: Enforcement in the form of Tax and Judicial Execution

Annotation: The issue of tax and judicial enforcement includes legal, tax and judicial aspects, which are interconnected by law. In practice, this is a relatively complex and common issue in the Czech Republic, although it is not commonly discussed. It is always necessary to consider the possibilities and aspects involved in the issue. This bachelor's thesis can serve the reader as a summary view of the issue of foreclosures, where the reader will also learn the differences between tax and judicial execution and their possible solutions, but above all recommendations on how to prevent execution.

Key words: judicature, execution, debt, tax, debtor

Přílohy vázané v práci:

Příloha 1 Dotazník

Příloha 2 Řízený rozhovor

Přílohy volně vložené:

Příloha 3 Vzor námítka proti exekučnímu příkazu

Příloha 4 Vzor návrh na vyloučení majetku z daňové exekuce

Příloha 5 Vzor na odklad exekuce